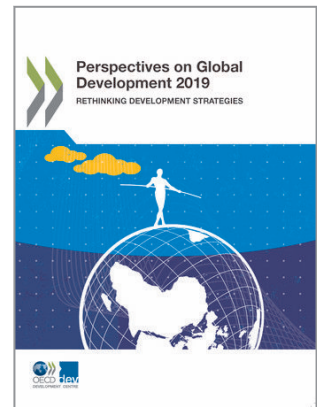

OECD *Multilingual Summaries* Perspectives on Global Development 2019 Rethinking Development Strategies

Summary in Greek

Read the full book on: [10.1787/persp_glob_dev-2019-en](https://doi.org/10.1787/persp_glob_dev-2019-en)

Προοπτικές για την παγκόσμια ανάπτυξη 2019 Επανεξέταση των αναπτυξιακών στρατηγικών

Περίληψη στα ελληνικά

«Επανεξέταση της ανάπτυξης»

Οι ιδέες για την ανάπτυξη εξελίχθηκαν από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και έπειτα με διαφορετικές κοσμοθεωρίες να κυριαρχούν στην επικρατούσα σκέψη και πρακτική κατά καιρούς. Η έμφαση στην εκβιομηχάνιση, το σχεδιασμό και την οικονομική μεγέθυνση κατά τη μεταπολεμική περίοδο έδωσε τη θέση της σε ιδέες για το διαρθρωτικό μετασχηματισμό κατά τη δεκαετία του '60 και στη θεωρία της εξάρτησης κατά τη δεκαετία του '70. Η «Συναίνεση της Ουάσιγκτον» στις δεκαετίες του '80 και του '90 προέταξε τη μακροοικονομική σταθερότητα και προώθησε τη διαρθρωτική προσαρμογή. Από την πρώτη δεκαετία του 2000 και έπειτα, η διαμόρφωση μίας νέας προσέγγισης που επικεντρώνεται στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων οδήγησε στους Αναπτυξιακούς Στόχους για τη Χιλιετία και στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης που τους διαδέχτηκαν.

Αν και δεν έχει ακόμα καθιερωθεί κάποιος επίσημος ορισμός, διευρύνεται η συναίνεση στο ότι η ανάπτυξη σχετίζεται με την πραγματική βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ευημερίας των ανθρώπων. Πώς όμως μπορεί να επιτευχθεί αυτό; Είναι δυνατό να αναπροσανατολιστούν οι πολιτικές που οδήγησαν στην ανάπτυξη τις χώρες που εκβιομηχανίστηκαν πρώτες και να καταστούν χρυσοί κανόνες που πρέπει να εφαρμοστούν στις αναπτυσσόμενες χώρες; Οι διαδρομές των χωρών που εκβιομηχανίστηκαν πρόσφατα όπως η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (εφεξής «Κίνα») δεν ακολούθησαν τα επικρατέστερα παραδείγματα. Το γεγονός αυτό εγείρει ερωτήματα σχετικά με το είδος των στρατηγικών που θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν οι χώρες για να επιτύχουν υψηλότερα και βιώσιμα επίπεδα ευημερίας.

Οι αναπτυξιακές στρατηγικές πρέπει να ανταποκρίνονται στο νέο παγκόσμιο πλαίσιο

Κατά τις περασμένες τρεις δεκαετίες συντελέστηκε ένας βασικός μετασχηματισμός της παγκόσμιας οικονομίας, ένα φαινόμενο που αναφέρεται στην παρούσα έκθεση ως «μετατόπιση του πλούτου». Από τη δεκαετία του '90 και έπειτα οι αναδυόμενες οικονομίες όπως η Κίνα και η Ινδία αναπτύχθηκαν με ταχύτερο από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ ρυθμό. Σε συνδυασμό με τους μεγάλους πληθυσμούς των εν λόγω χωρών, οι διαφορές στο ρυθμό ανάπτυξής τους έχουν μεταμορφώσει το παγκόσμιο μακροοικονομικό τοπίο.

Η νέα αυτή παγκόσμια οικονομική γεωγραφία διαμορφώθηκε κατά τρεις διακριτές χρονικές περιόδους:

- Το άνοιγμα της Κίνας, της Ινδίας και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης στις παγκόσμιες αγορές έγινε αισθητό από τη δεκαετία του '90.
- Η δεύτερη περίοδος, από το 2001 έως την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, χαρακτηρίστηκε από τη διάχυτη σύγκλιση των φτωχών χωρών λόγω της όλο και πιο «κινεζοκεντρικής» ανάπτυξης. Η ταχεία αστικοποίηση και εκβιομηχάνιση στην Ασία οδήγησε στην αύξηση των τιμών των βασικών εμπορευμάτων.
- Η πρόσφατη τρίτη περίοδος στη δεκαετία του 2010 κατά την οποία η μετατόπιση του πλούτου έχει προσωρινά επιβραδυνθεί. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην παγκόσμια ύφεση και στο μετασχηματισμό

της Κίνας από μεταποιητική και εξαγωγική οικονομία σε οικονομία βασισμένη στις υπηρεσίες και την κατανάλωση με επακόλουθο την πτώση των τιμών των βασικών εμπορευμάτων.

Η μετατόπιση του πλούτου άσκησε βαθειά επίδραση στην παγκόσμια ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, είχε ως αποτέλεσμα τον επανακαθορισμό των οικονομικών σχέσεων όσον αφορά το εμπόριο, το χρηματοπιστωτικό τομέα και τη μετανάστευση. Έδωσε ώθηση στην παγκόσμια ανάπτυξη βγάζοντας εκατομμύρια ανθρώπους από τη φτώχεια. Και άλλαξε την παγκόσμια αρχιτεκτονική διακυβέρνησης.

Έως το 2010 οι αναπτυσσόμενες χώρες αντιπροσώπευαν το 42% των παγκόσμιων εμπορευματικών συναλλαγών. Οι ροές μεταξύ των χωρών του Νότου ανέρχονταν στο μισό του συνόλου αυτού. Ο ρόλος της Κίνας ήταν κεντρικός: από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και έπειτα οι κινεζικές εισαγωγές ήταν η κινητήρια δύναμη του εμπορίου μεταξύ των χωρών του Νότου.

Οι αναδυόμενες οικονομίες επίσης αναδείχθηκαν σε σημαντικούς παρόχους χρηματοδότησης της ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, οι νέοι δωρητές αύξησαν το μερίδιό τους στη χρηματοδότηση εκτός της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας από 6% σε 13%. Η κινεζική πρωτοβουλία «Μία ζώνη, ένας δρόμος» (Belt and Road Initiative), μία ευρείας κλίμακας διεθνής αναπτυξιακή στρατηγική που στοχεύει στη σύνδεση των χωρών με την Κίνα, εμβαθύνει ακόμα περισσότερο την ενοποίηση των χωρών του Νότου.

Στις αναπτυξιακές στρατηγικές δεν μπορεί να θεωρείται ως δεδομένο ότι η οικονομική μεγέθυνση θα επιφέρει αυτόματα βελτίωση της ευημερίας

Η οικονομική μεγέθυνση στο Νότο δεν έλυσε όλα τα προβλήματα. Η απόλυτη και η σχετική φτώχεια αυξήθηκαν σε μερικές χώρες, η εισοδηματική ανισότητα οξύνθηκε σε πολλές περιπτώσεις και η περιβαλλοντική υποβάθμιση ήταν άμεσο παρακολούθημα της εκβιομηχάνισης και της αστικοποίησης.

Δεν πρέπει να αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι η αύξηση του ΑΕΠ δεν έλυσε όλα τα προβλήματα. Ακόμα και ο Κούζνιετς, που πρώτος επιτόνησε το ΑΕΠ το 1934, προειδοποίησε ενάντια στη χρήση του ως δείκτη μέτρησης της ευημερίας. Όμως δέκα χρόνια αργότερα στη διάσκεψη του Μπρέτον Γουντς αναδείχθηκε σε κύριο εργαλείο για τη μέτρηση της οικονομίας μίας χώρας και για δεκαετίες η αύξηση του ΑΕΠ θεωρούνταν καλό προσεγγιστικό μέτρο της γενικότερης ανάπτυξης.

Από την πιο ολιστική θεώρηση της ανάπτυξης, η οποία εξετάζει τις διαφορετικές πτυχές της ευημερίας, την κατανομή τους σε ένα πληθυσμό και τη βιωσιμότητά τους, προκύπτει πιο σύνθετη εικόνα.

Παγκοσμίως οι δείκτες ευημερίας έχουν συσχετιστεί στενά με το κατά κεφαλή ΑΕΠ. Όμως, η σχέση μεταξύ της ευημερίας και του κατά κεφαλή ΑΕΠ έχει μεταβληθεί με την πάροδο του χρόνου. Διακρίνονται δύο χρονικές περίοδοι:

- Από το 1820 έως το 1870 οι χώρες με υψηλότερο κατά κεφαλή ΑΕΠ δεν ανέφεραν πάντα καλύτερα αποτελέσματα αναφορικά με την ευημερία.
- Μετά το 1870 ενισχύθηκε περαιτέρω η συσχέτιση των δεικτών μέτρησης του κατά κεφαλή ΑΕΠ και της ευημερίας λόγω των φτηνότερων εισαγωγών τροφίμων στην Ευρώπη από την Αμερική με αποτέλεσμα την αύξηση των πραγματικών μισθών και λόγω της ανόδου δημοκρατικών καθεστώτων, της προόδου στην ιατρική γνώση και των μέτρων κοινωνικής πολιτικής.

Κατά τα πρώτα χρόνια της εκβιομηχάνισης, μεταξύ των δεκαετιών του 1820 και του 1870, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ των εκβιομηχανισμένων χωρών ήταν περίπου 1-1,5% ετησίως. Αν και σχετικά με χαμηλό ρυθμό, το ΑΕΠ αυξανόταν όμως χωρίς να έχει σχεδόν καμία θετική επίδραση στην ευημερία. Το παράδοξο αυτό ήταν το τίμημα που πλήρωσαν οι χώρες που εκβιομηχανίστηκαν πρώτες για την ταχεία αστικοποίηση και την προλεταριοποίηση.

Από τη δεκαετία του 1950 και έπειτα οι χώρες που άρχισαν να αναπτύσσονται γρήγορα διαφοροποιήθηκαν από αυτές που είχαν αναπτυχθεί νωρίτερα ως αποτέλεσμα της διεργασίας κάλυψης της στέρησης ή σύγκλισης του κατά κεφαλή ΑΕΠ:

- Στη Λατινική Αμερική, η αύξηση της ευημερίας ήταν μεγαλύτερη από την αύξηση του κατά κεφαλή ΑΕΠ.
- Στην Αφρική, η βελτίωση της ευημερίας είχε σχετικά καλύτερα αποτελέσματα από ό,τι το κατά κεφαλή ΑΕΠ, όμως το χάσμα με τον υπόλοιπο κόσμο είναι χρόνιο και διευρύνεται.

- Στην Ασία, η θεαματική οικονομική μεγέθυνση συνοδεύτηκε από αξιοσημείωτη βελτίωση σε ορισμένες πτυχές της ευημερίας (προσδόκιμο ζωής, εκπαίδευση) όμως όχι σε όλες.

Οι αναπτυξιακές στρατηγικές πρέπει να ανταποκρίνονται στις νέες τάσεις και προκλήσεις

Πέρα από τους στόχους της οικονομικής μεγέθυνσης, τα περισσότερα εθνικά αναπτυξιακά σχέδια που καταρτίζονται σήμερα δίνουν όντως έμφαση στην κοινωνική ένταξη και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Όμως, σε μερικά μόνο από αυτά φαίνεται ότι οι εθνικές αρχές έχουν επίγνωση των μεγατάσεων και των προκλήσεων και των ευκαιριών που αυτές παρέχουν.

Οι χώρες έχουν αντιμετωπίσει κάποιες από αυτές τις προκλήσεις και στο παρελθόν: τη δυνητική επιβράδυνση της παγκόσμιας ανάπτυξης, τον εμπορικό προστατευτισμό, την όξυνση της ανισότητας, την αύξηση του πληθυσμού και την εξασθένηση της παγκόσμιας διακυβέρνησης.

Όμως, εμφανίζονται νέες προκλήσεις τις οποίες οι χώρες που εκβιομηχανίστηκαν πρώτες δεν χρειάστηκε να αντιμετωπίσουν. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται οι νέοι παγκόσμιοι κανόνες, η αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών, η άνευ προηγουμένου αύξηση των πληθυσμών, η υψηλή κινητικότητα, ο κίνδυνος πανδημιών και η κλιματική αλλαγή. Επίσης συμπεριλαμβάνονται νέες τεχνολογίες που εκτείνονται από την ψηφιοποίηση και την αυτοματοποίηση έως την τεχνητή νοημοσύνη και τη βιοτεχνολογία.

Αναπτυξιακές στρατηγικές για τον 21ο αιώνα

Η πορεία των αναδυόμενων οικονομιών ήταν και θα είναι διαφορετική από αυτή των χωρών που εκβιομηχανίστηκαν πρώτα. Μάλιστα, δεδομένης της μετατόπισης του πλούτου, οι νέες στρατηγικές επιδιώκουν να διευρύνουν τη συνεργασία μεταξύ των χωρών του Νότου, συμπεριλαμβάνουν πολιτικές που συνδέουν τη μετανάστευση με την ανάπτυξη και παρέχουν νέους τρόπους επέκτασης της κοινωνικής προστασίας.

Από τις εμπειρίες προκύπτει ότι οι στρατηγικές συνιστούν ένα χρήσιμο εργαλείο για τη διασφάλιση ισόρροπης μεγέθυνσης που συμπεριλαμβάνει κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα. Αντί να διαμορφώσει ένα μοναδικό παράδειγμα ανάπτυξης για όλες τις χώρες, η ιστορία μάς διδάσκει ότι οι αναπτυξιακές στρατηγικές είναι αποτελεσματικότερες όταν είναι πολυτομεακές και συμμετοχικές, όταν αφορούν συγκεκριμένο τόπο και εδράζονται στην πολυμερή προσέγγιση, και επίσης όταν υπάρχουν οι απαραίτητοι πόροι και πολιτική θέληση προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή τους.

© OECD

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περιλήψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2018), *Perspectives on Global Development 2019: Rethinking Development Strategies*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/persp_glob_dev-2019-en